

Wprowadzenie

Niniejsza publikacja jest owocem obrad, jakie odbyły się w murach Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie, gdzie prelegenci skierowali uwagę przede wszystkim na relację Kościoła i człowieka. To już dwunaste sympozjum organizowane przez członków Katedry Eklezjologii Wydziału Teologicznego tegoż Uniwersytetu, rozwijające ideę krakowskich zamyśleń eklezjologicznych (*Cracoviensis Cogitatio Ecclesialis*).

Punktów stycznych eklezjologii z antropologią jest dość sporo, dlatego sympozjum swoją treścią absolutnie nie wyczerpało tej interesującej tematyki. Wydaje się jednak, że podstawowy zamiar, jakim było pokazanie człowieka jako drogi Kościoła, został po części spełniony. Wychodząc z pozycji chrześcijańskiej antropologii, jaka ukazuje człowieka w relacji do Boga Stwórcy i Jego daru odkupienia, zatrzymaliśmy się na początku na idealnych wzorach człowieczeństwa, jakie znajdujemy w ludzkiej naturze Odwiecznego Syna Bożego: inkarnacja (Artur Malina), jak i w osobie Najświętszej Maryi Panny: Niepokalane Poczęcie (Janusz Bujak). Odkrywcze myśli przekazał referat na temat kobiety w popaschalnej wspólnotcie i różnych modeli jej życia (Jan Klinkowski). Została także podjęta refleksja nad grzechem (pierworodnym), łaską i usprawiedliwieniem. Ciekawe wnioski przyniosły referaty z pozycji prawosławnej na temat przebóstwienia (Krzysztof Leśniewski) i refor-

mowanej na temat uzdrowienia człowieka, jakie dokonuje się w eklezjalnej wspólnotie (Rafał Leszczyński). Strona katolicka zaakcentowała w tym względzie sakramentalność Kościoła (Michael Kahle).

Zaprezentowana została też synteza różnych koncepcji człowieka z perspektywy judaizmu, renesansu i kartezjanizmu (Bogdan Szlachta). Ten obszar dopełniły antropologiczne wątki, jakie ujawnia współczesna debata teologii z naukami przyrodniczymi (Damian Wąsek). Kontrowersyjne okazały się wyzwania postnowoczesności wobec antropologii opierającej się na przesłankach Objawienia judeochrześcijańskiego (Michael Stickelbroeck).

Pogłębieniu rozumienia osoby i jej powołania oraz funkcji w Kościele posłużyły prezentacje traktujące o dialogicznej strukturze osoby (Krzysztof Guzowski) i o jej wymiarach komunijnych w świetle pneumatologii (Marek Jagodziński). W ten kontekst wpisały się też referaty o chrześcijańskim i kościelnym urzędzie (Tom Kerger) oraz misji wiernych świeckich (Paweł Pielka). Dopełnieniem było potrójne spojrzenie na Kościół i człowieka jako tajemnicę, wspólnotę i misję (Andrzej Napiórkowski).

W ostatnim bloku referatów – z prawie dwudziestu wygłoszonych – w swojej większej części skoncentrowano się na duchowości. Stąd przybliżona została osoba ludzka w doświadczeniu mistyków Karmelu (Jerzy Gogola). Swój niezbywalny wkład miało też wystąpienie na temat człowieka i jego wolności w świetle literatury (Agnieszka Czajkowska). Całość debaty zwieńczył referat o człowieku odkupionym i zbawionym w perspektywie eschatologicznej (Rajmund Porada). Jestem głęboko przekonany, że zarówno w imieniu słuchaczy, jak i czytelników wszystkim autorom tekstów oraz prelegentom należą się nie tylko wielkie wyrazy uznania, ale i serdeczne podziękowanie za ofiarowany czas i trud intelektualny.

Sobór Watykański II uchwalił dwa istotne dokumenty na temat Kościoła, a mianowicie Konstytucję dogmatyczną o Kościele

Lumen gentium oraz Konstytucję duszpasterską o Kościele *Gaudium et spes*, bezpośrednio odnoszące się do jego natury, istoty i zadań. Zgromadzenie soborowe postawiło pytanie o istotę Kościoła. Dlatego opisując jego tajemnicę i rzeczywistość, ujęto go od wewnątrz (*ad intra*) i od zewnątrz (*ad extra*). Teologia katolicka ujmuje dziś Kościół jako rzeczywistość ziemską i niebiańską, materialną i duchową, grzeszną i świętą, spełnioną i eschatologiczną. Ten sam w sobie wyraźnie eklezjologiczny sobór okazał się ostatecznie soborem antropologicznym. Pytając o tajemnicę Kościoła, orzekł, że „człowiek jest drogą Kościoła”. Właściwa eklezjologia musi ostatecznie być dla człowieka, ponieważ rzeczywistość eklezjalna jest nośnikiem Chrystusa, Boga-człowieka, trwającej wciąż tajemnicy wcielenia. To w Kościele w sposób sakramentalny udzielany jest chwalebny Chrystus, czyli zbawienie dla świata i każdego człowieka. I jakkolwiek Mesjasz jest w Kościele Trójjedynego Boga dla zbawienia wszystkich ludzi i całego świata stworzonego, to we wspólnocie wierzących udziela się najpełniej, kiedy sprawowana i konsumowana jest Eucharystia. Kościół trzeba przede wszystkim widzieć jako złożoną tajemnicę samoudzielania się Trójcy Przenajświętszej grzesznemu człowiekowi, który otwiera się w swojej wolności aktu wiary na propozycję Bożego życia. Podstawą staje się teologiczny tryptyk: trynitologia – eklezjologia – antropologia. W tym względzie wiele zawdzięczamy nauczaniu św. Jana Pawła II, odnosząc się szczególnie do jego programowej encykliki *Redemptor hominis* (1979).

Ufam, że samo wydarzenie tego międzynarodowego sympozjum, jak i ta książka posłużą pogłębieniu tajemnicy Kościoła, w którego przestrzeni – prowadzeni Duchem Świętym – człowiek i świat, przy zachowaniu swojej względnej autonomii, odnajdą właściwe spełnienie. To, czym teraz dysponujemy, stanowi zaledwie zadatek lub pierwociny Ducha (por. Rz 8, 23; 2 Kor 5, 5). W chwili naszego zmartwychwstania Duch Święty dopełni swego dzieła, doprowadzając nas jakkolwiek indywidual-

nie, to jednak we wspólnocie wierzących, do pełnego uduchowie-
nia (por. 1 Kor 15,43-44) i włączy w zbawienie też wszechświat
(por. Rz 8,20-22).

*Andrzej Napiórkowski OSPPE
Kierownik Katedry Eklezjologii*